

KIRJALLINEN KYSYMYS 939/2014 vp

Metsäsaamelaisten asema suhteessa ILO 169 -sopimuksen hyväksymiseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan täysistunnossa 2.12.2014 käytiin lähetekeskustelua ILO 169 -sopimuksen hyväksymisestä. Asian esitteli ministeri Anna-Maja Henriksson (rkp), ja hän oli myös paikalla koko keskustelun ajan vastaamassa kansanedustajien asiasta esittämiin kysymyksiin.

Toin useita kertoja esiin puheenvuoroissani näkemykseni saamelaisuuden liian kapeasta määrittelystä ja saamelaiskäräjien liian suppeasta edustuksesta. Kerroin myös paheksuntani sen johdosta, että esitetyssä ratifiointisopimuksessa on Suomen saamelaisuus rajattu kolmeen kulttuuriryhmään: inarin-, koltta- ja pohjoissaamelaisiin. Kemin Lapin lappalaiset/saamelaiset eli ns. metsäsaamelaiset on jätetty kokonaan pois hallituksen esityksestä (HE 264/2014 vp), ja heidät ollaan näin nyt selvästi kirjaamassa ulos saamelaisten ryhmästä. Kysyin kolmessa eri puheenvuorossa metsäsaamelaisten asemasta ILO-sopimuksen valmistelussa.

Kun ministeri ei suostunut vastaamaan yhteenkään näistä kysymyksistäni metsäsaamelaisiin liittyen, niin totesin asiasta vielä neljännessä puheenvuorossani: "Sitten ihan vielä lopuksi muutamalla sanalla haluaisin sanoa tuosta Kemin Lapin alueesta, että odotan vielä ministereil-

tä joka tapauksessa vastausta siihen, miksi tässä ILO-sopimuspaperissa on määritelty vain nämä kolme saamen kieltä ja kulttuuria. Olen esittänyt tämän kysymyksen monta kertaa jo tänään, esitän vielä kerran, miksei Kemin Lapin alueen kulttuuriasiat ole tässä millään tavalla matkassa."

Koska en saanut mielestäni selkeästi muotoilemaani kysymykseen asianmukaista vastausta ministeriltä lähetekeskustelussa, niin pyydän vastausta kirjallisella kysymyksellä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Minkä vuoksi Kemin Lapin lappalaisia eli metsäsaamelaisia ei ole hallituksen ILO-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä mitenkään huomioitu ja

onko valtiovallan mielestä ihmisoikeuksien mukaista, että geeniperimän sekä elinkeinon- ja kulttuurinharjoittamisen osalta metsäsaamelaisiksi lukeutuvia henkilöitä ei tunnusteta Suomessa virallisesti saamelaisiksi?

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Eeva-Maria Maijala /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Eeva-Maria Maijalan /kesk näin kuu-
luvan kirjallisen kysymyksen KK 939/2014 vp:

*Minkä vuoksi Kemin Lapin lappalaisia
eli metsäsaamelaisia ei ole hallituksen
ILO-sopimuksen hyväksymistä koske-
vassa hallituksen esityksessä mitenkään
huomioitu ja*

*onko valtiovallan mielestä ihmisoikeuk-
sien mukaista, että geeniperimän sekä
elinkeinon- ja kulttuurinharjoittamisen
osalta metsäsaamelaisiksi lukeutuvia
henkilöitä ei tunnusteta Suomessa viral-
lisesti saamelaisiksi?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavan:
Itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja
koskevan vuoden 1989 yleissopimuksen nro 169
(jäljempänä yleissopimus) 1 artiklassa mää-
rittään sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista
kansoista. Hallituksen esityksessä yleissopi-
muksen hyväksymisestä (HE 264/2014 vp) yleissopi-
muksen 1 artiklan yksityiskohtaisissa peruste-
luissa todetaan, että yleissopimus ei sisällä alku-
peräis- tai heimokansan määritelmää, eikä myös-
kään alkuperäis- tai heimokansaan kuuluvan hen-
kilön määritelmää. Suomessa saamelaisten ase-
ma alkuperäiskansana on tunnustettu perustus-
lain 17 §:n 3 momentissa sekä saamelaiskäräjis-
tä annetun lain (974/1995) 1 §:ssä. Hallitus on 25
päivänä syyskuuta 2014 antanut eduskunnalle

esityksen laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain
ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE
167/2014). Esityksessä ehdotetaan muun muassa
saamelaiskäräjälain saamelaisen määritelmää
koskevaa säännöstä tarkistettavaksi. Säännös si-
sältäisi voimassa olevan lain tapaan subjektiivin-
sen kriteerin lisäksi objektiivisia perusteita. Esi-
tyksessä ehdotetaan lisäksi, että saamen eri kiel-
ten ja saamelaisten eri kulttuurimuotojen tulee
olla vaalilautakunnassa edustettuina, ja samalla
lautakunnan kokoonpanoa on ehdotettu laajen-
nettavaksi. Ehdotuksen tarkoituksena on varmis-
taa erityisesti vähemmistöryhmien edustus pää-
töksenteossa ja saamelaisen yhteisön ryhmähy-
väksynnän toteutuminen. Saamelaisten alkupe-
räiskansana harjoittaman kulttuurin moninai-
suus, eri saamen kielet samoin kuin saamelais-
kulttuurin harjoittamisen erilaiset tavat ja muo-
dot on siten esityksessä otettu huomioon.

ILO-sopimuksen hyväksymistä koskevassa
hallituksen esityksessä todetaan saamelaiskäräjä-
lakiin sisältyvän määritelmäsäännöksen osalta,
että sen keskeinen merkitys on, että saamelainen
on otettava äänioikeutetuista saamelaiskäräjä-
vaaleissa laadittavaan luetteloon. Toisaalta tode-
taan, että vaaliluettelo ei ole tyhjentävä luettelo
siitä, ketkä Suomessa ovat saamelaisia tai kuinka
monta saamelaista Suomessa on. Hallituksen esi-
tyksessä on siten tehty selkoa sopimuksen tar-
koittamasta alkuperäiskansasta ja siihen kuulu-
misen perusteista Suomen lainsäädännön mu-
kaan.

Ihmisoikeusnäkökulma on edellä esitetyn mu-
kaisesti huomioitu molempien yllä mainittujen
esitysten valmistelussa. Esitykset ovat parhail-
laan eduskunnan käsiteltävinä.

Ministerin vastaus

KK 939/2014 vp — Eeva-Maria Maijala /kesk

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2014

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 939/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Maria Maija /cent:

Varför har lapparna i Kemi Lappmark, dvs. skogssamerna, inte tagits i beaktande i regeringens proposition om godkännande av ILO-konventionen och

anser statsmakten att de mänskliga rättigheterna uppfylls då personer, som med tanke på sitt genetiska arv och utövande av näring och kultur hör till skogssamerna, inte officiellt erkänns som samer i Finland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I artikel 1 i 1989 års konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder (senare konventionen) bestäms vilka folk som omfattas av artikelns tillämpningsområde. I regeringens proposition om godkännande av konventionen (RP 264/2014 rd) konstateras det i detaljmotiveringen till artikel 1 att konventionen inte innehåller någon definition av ursprungsfolk eller stamfolk, och inte heller någon definition av personer som hör till ursprungsfolk eller stamfolk. I Finland har samernas ställning som urfolk erkänts i 17 § 3 mom. i grundlagen och i 1 § i sametingslagen (974/1995). Regeringen har den 25 september 2014 tillställt riksdagen en proposition med förslag till lagar om ändring av same-

tingslagen och 40 kap. 11 § i strafflagen (RP 167/2014 rd). I propositionen föreslås bland annat att sametingslagens bestämmelse om definition av same ses över. Bestämmelsen ska på samma sätt som för närvarande innehålla såväl ett subjektivt kriterium som objektiva kriterier. I propositionen föreslås också att de olika samiska språken och kulturformerna ska vara representerade i valnämnden. Samtidigt föreslås det att valnämndens sammansättning utvidgas. Syftet med förslaget är att säkerställa att i synnerhet minoritetsgrupperna är företrädade i beslutsfattandet och att det samiska samhällets gruppgodkännande förverkligas. Mångfalden av samekulturen, de olika samiska språken och de olika sätten och formerna att tillägna sig denna kultur har därmed beaktats i förslaget.

I regeringens proposition om godkännande av ILO-konventionen konstateras i fråga om definitionsbestämmelsen i sametingslagen att dess väsentliga innebörd är att en same ska tas upp i vallängden över de som är röstberättigade i valet till sametinget. Å andra sidan konstateras att vallängden inte är en uttömmande förteckning över vem som är same i Finland eller hur många samer det finns i Finland. I regeringens proposition har därmed redogjorts för det urfolk som konventionen avser och för kriterierna för att tillhöra urfolket enligt finsk lagstiftning.

Som framgår ovan har människorättsaspekten uppmärksamats vid beredningen av båda ovan nämnda propositioner. Propositionerna behandlas som bäst i riksdagen.

Ministerns svar

KK 939/2014 vp — Eeva-Maria Maijala /kesk

Helsingfors den 19 december 2014

Justitieminister Anna-Maja Henriksson